

Borja de Riquer

La liquidació de la Chade

Encara hi ha episodis de l'època franquista que no hem conegut de manera rigorosa fins fa molt poc. Així, si bé sabem com Francesc Cambó i Dannie Heineman organitzaren l'any 1920 l'operació financera que creà la Compañia Hispano Americana de Electricidad (Chade), pocs tenien coneixement de la perversa maniobra que portà a la liquidació d'aquesta societat pel govern de Franco l'any 1948. Aquesta decisió és difícil d'entendre si hom té en compte que la Chade encara era la tercera empresa del país pel volum dels seus negocis, la inversió espanyola més important a l'estranger i la que proporcionava més divises a la Hisenda. De tota manera, malgrat que la societat era jurídica espanyola, la major part del seu capital –més del 80%– estava en mans del hòlding internacional de la Sofina que dirigia Heineman. I, a més a més, des de l'any 1936, a causa de la guerra civil espanyola, els directius de la companyia, que temien que qualsevol dels dos contendents intentessin intervenir la societat, havien traspassat tots els seus béns a una empresa argentina, la CADE, amb la qual cosa la Chade es va convertir en una societat de cartera només propietària d'accions.

Durant la postguerra, inicialment la Chade tenia tan bones relacions amb el govern de Franco que va avalar amb les seves divises les compres de blat argentí fetes per Espanya entre el 1942 i el 1945. Però les coses canviaren des que Juan Antonio Suanzes fou nomenat ministre d'Indústria i Comerç l'estiu del 1945. Suanzes fou un fidel aliat del milionari mallorquí Joan March en la seva lluita per aconseguir la Barcelona Traction (BT) –la Canadenca–, la principal empresa elèctrica d'Espanya, que també era propietat de la Sofina. D'aquesta manera, en la guerra entre March i Heineman per la BT, la Chade es convertí en una víctima fàcil. La perversitat de March era tan gran com la seva astúcia, com ho mostrà el fet que l'octubre del 1946 va fer arribar a Suanzes, i també a Franco, un llarg informe en què s'acusava la Sofina, la BT i la Chade de formar part d'una conjura internacional que volia eliminar el règim franquista. Segons aquest escrit, la Chade era

una empresa controlada per agents del judaisme internacional (Heineman) i de l'oligarquia catalana (Cambó i Ventosa) que pretenien ressuscitar la Lliga Catalana. El 12 de desembre del 1946 –el mateix dia que l'assemblea de l'ONU condemnà el règim de Franco– Suanzes pronuncià un dur discurs a les Corts on repetí, de fet, les acusacions de l'escrit de March i presentà aquelles empreses com a aliades dels pitjors enemics del règim. L'insòlit discurs de Suanzes causà indignació i inquietud entre els consellers espanyols de la Chade, que enviaren una dura carta de protesta al ministre. De tota manera, la maniobra serví per dividir la direcció de la companyia: els tres germans Urquijo (Estanislao, Luis i Juan Manuel) dimitiren perquè no es vol-

IGNOT

gueren veure implicats en aquell perillós assumpte; els consellers més vinculats a les conspiracions monàrquiques (Joan Ventosa, Pablo Garnica i el duc d'Alba) començaren a tèmper represàlies, mentre que els majoritaris socis estrangers, dirigits per Heineman, consideraren que el discurs de Suanzes era una declaració de guerra a la companyia. El següent moviment el protagonitzà també Suanzes quan el 17 juliol de 1947 féu aprovar un decret llei de control pel govern de les societats de cartera que tenien els seus béns a l'estranger, i que estava fet a mida de la Chade. La resposta dels socis majoritaris de la companyia fou immediata: un mes després, incomplint el decret de Suanzes, decidiren traspassar totes les accions de la Chade a una societat luxemburguesa, la Sodec, amb la qual cosa s'escaparen del control

del govern de Franco. Davant aquest acte de rebel·lia, Suanzes creà una comissió d'investigació de la Chade que féu que tots els consellers espanyols es veiessin obligats a respondre a dos amplíssims qüestionaris sobre les activitats de la companyia des del 1920: era l'hora de passar comptes. Aquella guerra culminà poc després, quan la Chade fou dissolta dos cops i per dues instàncies diferents. Primer, el 13 d'agost del 1948, el govern espanyol decretà la dissolució de la companyia “a efectos fiscales”, i uns mesos després, el 21 de gener del 1949, els accionistes majoritaris de la Chade, reunits a Luxemburg, votaren per unanimitat també dissoldre-la. És un cas realment insòlit, dues dissolucions de la mateixa societat i, a més a més, totes dues plenes d'irregularitats jurídiques.

Per què el govern de Franco es carregà aquesta joia de la corona que era la Chade? De fet, més que guanys econòmics, aquesta decisió només causava perjudicis a la Hisenda pública, atès que sols controlaria el sector minoritari de la companyia, que representava només un 16% del capital i, a més, s'acabava amb l'entrada de divises que proporcionava la Chade. Penso que cal buscar les causes d'aquesta sorprenent decisió política tant en la mentalitat tancada, autàrquica i ultraespanyolista de Suanzes com en les ambicions desmesurades de March, i també en les ga-

nes que tenien tots dos de passar factura als vells dirigents de la Lliga. Des de llavors, Ventosa i Garnica passaren a formar part de la *llista negra* d'homes de negocis que el règim franquista, amb les seves paranoies, considerava antipatriotes. En canvi, Cambó s'estalvià el disgust de veure el trist final de la Chade, atès que havia mort a Buenos Aires el 30 d'abril del 1947. De tota manera, l'agitada vida d'aquesta companyia a Espanya i, sobretot, els grans escàndols de la CADE a l'Argentina, amargaren els darrers anys de seva existència, cosa que no recullen ni les seves memòries, ni els seus dietaris, ni les biografies d'encàrrec. Quan Cambó morí ja s'havia venut la gran majoria de les accions de la seva estimada companyia, sens dubte pensant que aquella història acabaria malament.●

Pilar Rahola

El més votat

Reclamem nova política, però tenim una al·lèrgia patològica a la política. I per política em refereixo al difícil art de gestionar la complexitat. La política no és un càrrec, sinó la capacitat de crear escenaris de complicitat, llimar diferències, delimitar dificultats, en definitiva, conjugar tots els sinònims del verb *pactar*. Aquells que utilitzen les seves majories per imposar decisions no fan política, exerceixen el poder, que no és el mateix. Com tampoc no és el mateix ser un *boss* que esdevenir un líder; el primer mana, el segon transforma. I l'exigència d'aquests temps no és la de manar, sinó la de liderar, ergo fer política en majúscules.

L'entrada ve a tomb per l'embolic de Barcelona i els mantres que s'han repetit a causa dels resultats, especialment el que revesteix d'ètica la idea que el més votat ha de ser l'alcalde. Personalment considero que aquesta idea és tan ètica com el seu invers, i no té sentit en unes eleccions que no són presidencialistes. És a dir, en les municipals no es vota el president de la República, sinó uns regi-

Donar per fet que 11 regidors a Barcelona sobre 41 fan a algú alcalde és matar la política

dors que, després, en votació, escolliran un alcalde. I si ningú no té la meitat més un de vots, serà alcalde qui ho aconsegueixi a través del pacte. Això és exactament fer política: fer les equacions per aconseguir la majoria. És tan lícit el tripartit que va governar, malgrat haver guanyat Artur Mas, com l'intent de treure Albiol de Badalona, que també té més vots que la resta. I això em sembla més democràtic que acceptar, a la primera, que un regidor de més, en un Consistori fragmentat, converteixi algú en alcalde. Aquesta idea pot quedar bé en una roda de premsa, però es carrega l'essència de la política.

I respecte a Barcelona, l'essència de la política és que tot està per fer, perquè la victòria de Colau és la més pírrica de les victòries de la història de la ciutat. Pot ser alcaldessa, però també ho pot ser Trias, i tot depèn de les aliances. Així, la rendició sobtada de Xavier Trias la nit electoral devia ser per la mala nit, perquè no té cap sentit que no lluiti per ser alcalde. Personalment, i amb totes les distàncies ideològiques, em sembla més política l'actitud d'Esperanza Aguirre. Sigui com sigui, i pel que se sap als passadissos, tal vegada aquesta situació ha canviat i novament s'estigui obrint el ventall...

Si aquest és el cas, que guanyi qui en sàpiga més, aconsegueixi més complicitats i, en conseqüència, tingui més vots al ple, tant sigui Colau –que sembla que té més opcions– com qualsevol altre. Però donar per fet que 11 regidors sobre 41 fan a algú alcalde és matar la política. I aquesta idea té de nova el que servidora té de monja. Facin, Trias, Collboni, Bosch, Colau, Lecha, política de veritat, parlin, pactin, consensuin i qui tregui la grossa, que governi. Perquè Barcelona mereix més política i menys derrotisme, més lluita i menys rendició.●

Carles Barba

Política local amb ulls d'infant

La configuració dels nous ajuntaments és una magnífica oportunitat per definir noves estratègies per donar resposta als reptes de la nostra societat. Les tres propostes amb les mesures associades que Fundesplai ha formulat en el marc de la campanya #botaxla-infancia insten els partits a situar la infància com a prioritat en la política local.

1) Un de cada quatre. És conegut que la infància ha estat la principal perjudicada de la crisi. Els índexs de pobresa se situen en un 27%. Els problemes de malnutrició i d'accés a determinats àmbits educatius com són la petita infància o el lleure educatiu han empitjorat, sobretot a les capes de la població que viuen en situació més precària.

Aquesta realitat d'impacte de la crisi en la infància conviu amb un marc legislatiu i polític que poques vegades ha estat tan favorable: l'any 2010 Catalunya va aprovar la llei d'Infància, un text que estableix de manera completa el marc de drets de la infància. Dos anys després, signàvem el Pacte per la Infància de Catalunya, que duia associat el compromís del Govern de la Generalitat per a un pla integral d'infància.

2) Política de proximitat. Pactes locals d'infància. Ara toca que els ajuntaments agafin el timó. La vida quotidiana dels infants i adolescents es desenvolupa en la vida local i és en la proximitat on podem trobar les claus d'una estratègia eficaç per garantir els drets dels infants com a ciutadans. Per tenir èxit cal fer-ho des del compromís de tots els actors del territori entorn de pactes locals per la infància.

Això és, amb acords compartits amb objectius de millora en els àmbits de pobresa, educació, salut i participació ciutadana.

3) Lideratge dels ajuntaments i transversalitat. Més enllà de les competències, els nous ajuntaments tenen la responsabilitat de liderar aquests acords locals i impulsar plans locals d'infància transversals que orientin i coordinin les polítiques d'educació, serveis socials, habitatge, salut, esports i participació ciutadana. L'administració segueix organitzada des de la seva lògica sectorial compartimentada i no pas des de la dels ciutadans.

Necessitem uns ajuntaments *amb ulls d'infant*, que incorporin la seva mirada en tot allò que fan i que s'organitzin per cuidar el tresor més preuat que tenen els pobles i ciutats: els seus infants i adolescents.●